

НАУКОВА РОБОТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

(міжнародна наукова конференція)

* Scientific work under martial law | International scientific conference

Місце проведення: Київ, Україна
9 жовтня 2022 року

Venue: Kyiv, Ukraine
October 9, 2022

УДК 001.1

ББК 29

UDC 001.1

BBK 29

Наукова робота в умовах воєнного стану (міжнародна наукова конференція)

* Scientific work under martial law | International scientific conference

Місце проведення: **Київ, Україна** | Venue: **Kyiv, Ukraine**

9 жовтня 2022 року | October 9, 2022

ОФОРМЛЕННЯ ЦИТАТИ:

Батюченко В.А., Дудар З.В., Мазурова О.О. Дослідження методів рішення транспортних задач лінійного програмування // Наукова робота в умовах воєнного стану (міжнародна наукова конференція). Видавництво ACADEMCONF.COM // Київ, Україна, 9 жовтня 2022. с. 4 - 13.

ISBN 978-966-8812-90-1

© 2022 Видавництво ACADEMCONF.COM | Publisher ACADEMCONF.COM

© 2022 Автори статей | Authors of the papers

Адреса електронної пошти: info@academconf.com

Адреса видавця (редакції): **LV-1007, Рига, Латвія**

Операційний офіс: **65039, Одеса, Україна**

ЗМІСТ (CONTENT)

ЮРИДИЧНІ НАУКИ (LAW SCIENCES)

1. Батура Дана Володимирівна, Журавель Олександр Анатолійович ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧИХ.....	4-6
2. Батура Дана Володимирівна, Зеленський Євген Сергійович АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТАКТИЧНОЇ ТА ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПАТРУЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	7-11
3. Варич Валерія Юріївна, Резворович Кристина Русланівна ЦИВІЛЬНЕ СУДОЧИНСТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	12-16
4. Задорожня Радмила Володимирівна, Олексенко Володимир Григорович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ У ВИКОРИСТАННІ СЛУЖБОВО-РОЗШУКОВИХ СОБАК В ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....	17-20
5. Козирь Вероніка Іванівна, Резворович Кристина Русланівна ПРОБЛЕМИ ЗАМІНИ СТОРОНИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	21-24
6. Кондратенко Анна Анатоліївна, Корогод Світлана Володимирівна КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ: ЗІВАЛТУВАННЯ.....	25-29
7. Первак Олександр Сергійович, Шендрик Юлія Володимирівна СУЧАСНИЙ СТАН ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	30-33
8. Шевченко Марина Сергіївна, Олексенко Володимир Григорович ОПЕРАТИВНЕ ДАКТИЛОСКОПЮВАННЯ ЯК ВИД ОПЕРАТИВНОЇ ТЕХНІКИ В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	34-38

ЮРИДИЧНІ НАУКИ (LAW SCIENCES)

УДК 349

Батура Дана Володимирівна

курсант 3-го курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Журавель Олександр Анатолійович

кандидат юридичних наук, викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧИХ

Анотація: в роботі роз'яснено значення спеціальної фізичної підготовки діяльності слідчих.

Ключові слова: спеціальна фізична підготовка, діяльність слідчих, напруженість.

Спеціальна фізична підготовка є суттєво важливою при формуванні позитивних якостей, вмінь та навичок в діяльності майбутніх правоохоронців, а також є необхідною умовою виховання особового складу у вищих навчальних закладах для підготовки фахівців для органів досудового розслідування.

Основою діяльності слідчих є саме розкриття кримінальних правопорушень, що потребує достатнього рівня обізнаності в законодавчій сфері, високих морально-ділових якостей, правової свідомості, соціальної відповідальності, сумлінності, дисциплінованості та інших.[1]

Зазвичай, професійна діяльність слідчого не потребує застосування спеціальних фізичних вмінь та навичок на постійній основі, а лише в деяких

випадках. Під час виконання своїх службових обов'язків слідчий проводить більшість часу у вимушеному положенні – сидячи за столом. Саме через низьку рухову активність, та низку негативних факторів, таких як ненормований робочий день, підвищена емоційна напруга, робота у вимушеному положенні, контакт з криміногенним середовищем, виникає значна кількість ускладнень організму, одним з яких є надмірна вага та зниження рівня фізичної підготовки та професійних навичок слідчого. Всі ці чинники з часом призводять до зниження розумової активності, фізичної працездатності, а на постійній основі дія цих чинників може спричинити виникнення різноманітних захворювань.[2]

Спеціальна фізична підготовка є не від'ємною частиною в формуванні майбутнього слідчого та в подальшій його професійній діяльності. Підвищений рівень підготовки сприяє формуванню витривалості, боєздатності, зниженню втоми або ж взагалі її усуненню, допомагає легше переносити несприятливі умови як зовнішнього так і внутрішнього середовища, зберігає високий рівень працездатності, що в подальшому позитивно впливає на професійну діяльність.[3,с.25]

Діяльність слідчого здійснюється в умовах постійної напруженості, як моральної, так і фізичної, саме це зумовлює необхідність розвитку фізичної підготовки на постійній основі. Організація та зміст фізичної підготовки повинні враховувати в себе специфіку службової діяльності слідчих, що потребує якісної підготовки у вищих навчальних закладах. Тому, в основу професійної підготовки слідчих повинен бути обраний правильний напрямок фізичної підготовки з пропорційним розподілом цих сил, який буде достатнім та ефективним в подальшій діяльності майбутніх правоохоронців.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України : наказ МВС України від 06 лип. 2017 р. № 570
[URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text)
2. Бабенко В. Г. Формування мотивації фізичної підготовки в системі професійної освіти працівників МВС України. Автореф. Дис. канд. Педагогічних наук.
3. Бондаренко В. В. Формування рухових умінь та навичок курсантів вищих навчальних закладів МВС України у процесі занять зі спеціальної фізичної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Чернігів, 2012. 219 с.

Batura Dana Volodymyrivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Zhuravel Oleksandr Anatoliyovych

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

PHYSICAL TRAINING FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES OF INVESTIGATORS

Abstract: the paper explains the importance of special physical training of investigators.

Keywords: special physical training, activity of investigators, tension.

УДК 349

Батура Дана Володимирівна

курсант 3-го курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Зеленський Євген Сергійович

майор поліції, старший викладач

кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТАКТИЧНОЇ
ТА ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ
ПАТРУЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

***Анотація:** дослідження та розгляд існуючих проблем вогневої, тактико-спеціальної та психологічної підготовки працівників підрозділів патрульної служби національної поліції та пошук шляхів їх вирішення.*

***Ключові слова:** патрульна служба, безпека і порядок, вогнева підготовка.*

Відповідно до вимог Закону «Про Національну поліцію України» до пріоритетних завдань підрозділу патрульної служби (далі – ПС) належить надання поліцейських послуг за такими напрямками:

- 1) забезпечувати громадську безпеку і порядок;
- 2) захищати права і свободи людини, соціальні та національні інтереси;
- 3) боротися зі злочинністю;

4) надавати послуги з допомоги особам, які потребують такої допомоги з різних причин або в екстрених випадках, у межах, передбачених законодавством [1].

Очікування громадян щодо ефективності реформованої поліції у захисті їхніх прав і свобод та підтриманні громадського порядку (громадськість має досить високий рівень довіри до інспекторів поліції – 52% проти 22% колишніх міліціонерів [2] навіть якщо відповідні рівні залишаються високими в той час, коли більшість новопризначених офіцерів не працювали в правоохоронних органах.

Для ефективного виконання покладених на них завдань поліцейські повинні мати добру фізичну підготовку, досконале володіння нормативною базою чинного законодавства, високу психічну готовність до дій в екстремальних ситуаціях під час виконання обов'язків з охорони громадського порядку, відмінне володіння вогнепальною зброєю.

Водночас, на думку експертів поліції та окремих експертів громадських організацій (М. Воронков, А. Матюнен, А. Кабишева та ін.), існують певні проблеми з системою протипожежної та психофізичної підготовки працівників ПС, серед них чого (первинної професійної підготовки – наше позначення), на їхню думку, наразі недостатньо. Цю точку зору підтверджує випадок вбивства інспектором поліції (м. Київ) 17-річного хлопця, поліцейського, який керував транспортним засобом у нетверезому стані (м. Миколаїв), правоохоронці стріляли по власних автомобілях (Одеса), знаходять і інші повідомлення про незаконне застосування поліцією вогнепальної зброї [3].

Тому багато громадян побоюються, що сьогодні цю зброю довіряють молодим фахівцям, які нетривалий час вправляються у стрільбі. У зв'язку з цим існує багато невідповідностей між очікуваннями населення, вимогами законодавства та статусом підготовки поліцейських, зокрема:

1) чи проходять поліцейські навчання навикам стрільби в густонаселених місцях (громадських місцях, на дорогах, на колесах автомобілів, що рухаються з великою швидкістю);

2) чи продовжується регулярно вдосконалення вмінь та навичок працівників правоохоронних органів підрозділу стажування після проходження первинної підготовки;

3) Чи психічно готовий інспектор ПС до носіння зброї та чи розуміє обмеження щодо використання зброї;

4) чи можуть вони в повній мірі контролювати свій індивідуальний психоемоційний стан (почуття страху, гніву), чи можуть витримувати моральний тиск у складній ситуації.

Метою нашого дослідження є розгляд існуючих проблем вогневої, тактико-спеціальної та психологічної підготовки працівників підрозділів ПС національної поліції та пошук шляхів їх вирішення. Практика показала, що сформувати надійні навички володіння вогнепальною зброєю за стислі терміни та в умовах групового навчання (групове навчання 30 осіб) досить складно – у деяких випускників курсів початкової професійної підготовки недостатнє уявлення про тактико-технічні характеристики вогнепальної зброї та слабкі думки щодо правових підстав для використання в реальних умовах служби

Також викликає занепокоєння подальше вдосконалення стрілецької майстерності ВПС, яке практично припинилося. У багатьох випадках тири для навчально-тренувальної стрільби з поліцейськими вимагають сучасного спеціального обладнання, в такому приміщенні неможливо створити умови, наближені до реальних вуличних ситуацій – курсанти стріляють по статичних мішенях, відпрацьовують з-за бункерів навички скорострільної стрільби. Тобто під час первинної підготовки викладач-інструктор проводить курс базового курсу вогневої підготовки поліцейських, і такої підготовки недостатньо для подальшої діяльності інспекторів управління повітряним рухом.

Як наслідок, багато правоохоронців часто розгублені та не знають, як поводитися в екстремальних умовах, які динамічно змінюються або значно відрізняються від середовища навчання. Для вдосконалення навичок стрільби майбутніх поліцейських необхідно поповнювати їх додаткові знання та вміння, активно використовуючи для цього спеціальні полігони, які дають можливість відпрацювати користування зброєю в нестандартних ситуаціях, які можуть виникнути. при патрулюванні в населених пунктах. У протипожежній підготовці поліцейських постійне вдосконалення використання вогнепальної зброї необхідне для підтримки високого рівня готовності правоохоронців до адекватного реагування на складні ситуації, що виникають у разі збройного конфлікту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 року № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
2. Статистичні дані наведені у програмі «Подобиці тижня» // Телеканал «Інтер» [Електронний ресурс]. – 28.02.2016.
3. Висока підготовка поліції – безпека в місті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kp.ua/odessa/530966-vysokaia-podhotovka-polytsyy-bezopasnost-v-horode>.

Batura Dana Volodymyrivna

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Zelenskyi Yevgeny Serhiyovych

senior teacher department of tactical and special training

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

**CURRENT PROBLEMS OF TACTICAL
AND FIRE TRAINING OF THE POLICE PATROL
SERVICE OF UKRAINE IN MODERN CONDITIONS**

***Abstract:** research and consideration of existing problems of fire, tactical-special and psychological training of employees of the patrol service units of the national police and search for ways to solve them.*

***Keywords:** patrol service, safety and order, fire training.*

УДК 347.9

Варич Валерія Юріївна

курсантка 3-го курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Резворович Кристина Русланівна

доктор юридичних наук, доцент,

завідувач кафедри цивільного права та процесу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ЦИВІЛЬНЕ СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

***Анотація:** публікація актуалізує цивільного судочинства в період воєнного стану. Зосереджено увагу на здійсненні правосуддя та зміну роботи суду під час воєнного стану. Робота також містить огляд основних положень Цивільного процесуального кодексу України, та зміни які були внесені до нього.*

***Ключові слова:** воєнний стан, цивільне судочинство, правосуддя.*

На сьогодні країна знаходиться в умовах, в яких ніколи до цього не перебувала. 24.02.2022 року через збройну агресію і вторгнення рф Указом Президента України № 64/2022 був введений воєнний стан на території України. Проте, незважаючи навіть на такі обставини в нашій країні, судовий процес продовжує функціонувати та у повній мірі реалізовувати свої функції. Так, відповідно до завдання цивільного судочинства, яке визначено в ст. 2 Цивільного процесуального кодексу України, можемо констатувати, що здійснення правосуддя у межах цивільного судочинства полягає в неупередженому,

справедливому і своєчасному розгляді та вирішенні цивільних справ, із метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних і юридичних осіб, у тому числі держави [1; 2].

Незважаючи на вагомі зміни в налагодженій системі функціонування держави, система судових органів має виконувати головну покладену на неї функцію – здійснення правосуддя. Так, ст. 122 та ст. 26 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» закріплює положення стосовно здійснення судочинства в період воєнного стану, а саме:

- «суди діють виключно на підставі та в спосіб, які визначені законами України та Конституцією України;
- заборона обмежень повноваження судів, які визначені чинним законодавством України;
- повторно закріплене виключне повноваження судів на здійснення правосуддя; - забороняється створювати надзвичайні та особливі суди;
- забороняється прискорення та скорочення будь-яких форм судочинства;
- передбачена в законний спосіб зміна територіальної підсудності справ у разі неможливості здійснення правосуддя, а також можливість зміни місцезнаходження судів» [3]

З початком воєнного стану кількість звернень до судів в рамках всіх форм судочинства значно скоротилась, хоча приблизно через місяць від початку активних бойових дій статистика звернень має тенденцію до зростання. О. Г. Привиденцев зазначає, що «наразі найпоширенішим вектором в цивільному судочинстві є справи, пов'язані із захистом права власності: речово-правові та зобов'язально-правові позови, а також позови про відшкодування завданої шкоди» [4, с. 55].

Досвід, що був напрацьованим при пандемії Covid-19 тепер використовується та еволюціонує під час дії воєнного стану, зокрема в аспекті поглиблення можливостей цифровізації під час доступу до правосуддя [4, с. 54]. Так, у ДП «Центр судових сервісів» 11.03.2022 року запроваджено новий модуль

відеоконференцзв'язку, який відповідає за значне спрощення процедури трансляції судових засідань в режимі-online. З 24.02.2022 року по 11.04.2022 року в такому форматі проведено 9 300 судових засідань, а в «Електронному суді» за аналогічний період часу було зареєстровано 1 900 нових користувачів. З 08.04.2022 року почав працювати новий сервіс «Електронний кабінет», який надає можливість надсилати документи іншим учасникам перед відправкою до суду з отриманням підтвердження про доставлення [5].

З огляду на окреслений матеріал, варто врахувати, що з моменту введення воєнного стану було зареєстрована значна кількість законопроектів, які впливають певним чином на умови судочинства. Декілька законопроектів заслуговують на увагу, а саме №7315 та №7316 від 26.04.2022 року, які стосуються змін до процесуального законодавства України та Закону України «Про судоустрій та статус судів» на період дії воєнного або надзвичайного стану. Зокрема пропонується запровадити можливість делегування повноважень секретаря судового засідання іншим працівникам судового апарату або виконання ними своїх професійних функцій дистанційно, пропонується запровадити можливість додаткового повідомлення учасників судового засідання. судовий процес про розгляд справи будь-якими можливими відомими способами зв'язку (телефонограма, електронні та sms-повідомлення, мобільний додаток «Дія»), розширення сфери застосування письмового провадження під час розгляду судових справ у судах всіх юрисдикцій на період дії воєнного чи надзвичайного стану, можливості проведення зборів суддів дистанційно у режимі відеоконференції, отримання через додаток «Дія» особою, що є стороною по справі у формі електронного документу судового рішення по справі та/або виконавчого документу та інше [6; 7].

Підводячи підсумки викладеного, слід наголосити, що судова система України впоралася з викликом відкритої військової агресії, зберегла свою функціональність і успішно продовжує здійснювати правосуддя. Система судових органів виконує покладену на неї основну функцію – здійснення

правосуддя, навіть в умовах воєнного стану, забезпечуючи право особи на судовий захист, яке гарантоване Конституцією України. Слід зауважити, що війна та активні бойові дії на території України не зупиняють процес цивільного судочинства та правосуддя загалом, хоча і накладають характерний відтиск на роботу судів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022 р. № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua> (дата звернення 29.09.2022 р.)
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 07.08.2022 р. № 1618-IV. Відомості Верховної Ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 29.09.2022 р.)
3. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 29.09.2022 р. № 389-VIII. Відомості Верховної Ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 29.09.2022 р.)
4. Привиденцев О. Г. Особливості здійснення цивільного судочинства в умовах воєнного стану. Прикарпатський юридичний вісник. Випуск 1(42), 2022. С. 54-57.
5. Електронний суд. Офіційна веб-сторінка. URL: <https://id.court.gov.ua> (дата звернення 29.09.2022 р.)
6. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану №7315 від 26.04.2022. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39495> (Дата звернення 30.09.2022 р.).
7. Проект Закону про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо здійснення судочинства

в умовах воєнного чи надзвичайного стану) № 7316 від 26.09.2022. URL:
<https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39489> (Дата звернення 30.09.2022 р.)

Varych Valeriya Yuriivna

3rd year cadet

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Rezvorovych Kristina Ruslanivna

doctor of legal sciences, associate professor,

Head of the Department of Civil Law and Procedure

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

**CIVIL JURISDICTION UNDER
CONDITIONS OF MARTIAL STATE**

***Abstract:** the publication updates civil justice in the period of martial law. The focus is on the administration of justice and changes in court work during martial law. The paper also includes an overview of the main provisions of the Civil Procedure Code of Ukraine and the changes made to it.*

***Keywords:** martial law, civil proceedings, justice.*

УДК 343.1

Задорожня Радмила Володимирівна

курсантка 3-го курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Олексенко Володимир Григорович

старший викладач кафедри

оперативно-розшукової діяльності

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

**ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ У ВИКОРИСТАННІ
СЛУЖБОВО-РОЗШУКОВИХ СОБАК В ОПЕРАТИВНИХ
ПІДРОЗДІЛАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ**

Анотація: дослідження особливостей використання службово-розшукових собак під час оперативних заходів.

Ключові слова: собаки, пошук, заходи, правоохоронні органи.

Одним з пріоритетних проблемних напрямків, на сьогоднішній день, є злочинність в Україні. Вказане негативне явище є досить поширеним, і через те вимагає негайного вирішення. Правоохоронні органи дуже навантажені завданнями різноманітного типу, задля вирішення таких завдань працівники даних підрозділів потребують дієвих методів та засобів для виконання поставлених перед ними задач.

Складна криміногенна ситуація в нашій країні, котра зумовлена багатьма характерними чинниками, вимагає великої відповідальності та проведення

заходів щодо боротьби з нелегальною міграцією, контрабандою, розповсюдженням наркотичних речовин, дотримання законності [3, с.124].

На нашу думку, використання службово-розшукових собак є шляхом вирішення багатьох питань, що постають під час несення служби, а саме: пошук та виявлення наркотичних речовин, вибухівок, пошук осіб за їх запаховими слідами та інше. Собаки є дієвим методом, але у наш час, правоохоронці відчують суттєвий дефіцит та прогалини у спеціальній підготовці цих тварин, інакше кажучи, відповідні спеціалісти, що надають дійсно ефективну підготовку собакам - є певною мірою рідкістю.

Працівники правоохоронних органів для виконання службових завдань та з метою протидії злочинності, можуть використовувати спеціально підготовлених та навчених для цього собак. Службово-розшукові собаки є важливим структурним підрозділом в оперативних підрозділах поліції. Вони залучаються з метою виконання завдань у протидії злочинності та забезпеченні публічної безпеки і порядку [2, с.146].

В межах розгляду даного питання, хотілося б звернути увагу на те, що вважати службових тварин як одним із спеціальних засобів, що використовуються поліцією для виконання поставлених перед нею завдань, на нашу думку, не доцільно. Більш правильно було б виділити в окрему статтю закону «Про Національну поліцію» підстави та правила застосування службових тварин в діяльності поліції.

Ціла низка правопорушень в Україні розкривається за допомогою собак так би мовити за « гарячими слідами». Ведучи мову про необхідність використання службово-розшукових собак, слід зазначити, що собака не є сто відсотковим гарантом того, що правопорушник буде знайдений за залишеними слідами. Так як і людина, собака, будучи живою істотою, може помилитися. Саме тому так важливо, щоб робота собаки та кінолога була максимально ефективною [1, с. 128].

З цього ми можемо зробити висновок, що дане питання потребує негайного вирішення, оскільки у наш час багатофункціональність службово-розшукових собак є саме тою властивістю, що допоможе вирішити неабияку кількість поставлених завдань.

Керівництву МВС слід розглянути дану проблему та прийняти відповідні рішення щодо її вирішення. На нашу думку, введення додаткових курсів підвищення кваліфікації для кінологічних підрозділів, та підрозділів, що готують службово-пошукових собак буде мати позитивний вплив та відіграватиме неабияку роль в вирішенні даного питання. Також, пропонуємо зробити контроль підбору кадрів до даних підрозділів більш вимогливим.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Євстафієва Ю.М, Бучковська В.І. Особливості використання службових собак під час оперативно-розшукових та профілактичних заходів. Таврійський науковий вісник №12 с.127-132.
2. Селюков В.С. Використання службових собак в Україні . Науковий вісник 2020р. Випуск 6, с.145-152.
3. Шляхи покращення професійного рівня працівників кінологічних служб : МВС України, Харківський національний університет внутрішніх справ – Харків, 2018. – 124 с.

Zadorozhnyia Radmila Volodymyrivna

3rd year cadet

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Oleksenko Volodymyr Hryhorovych

Senior teacher of the department
operational and investigative activities

Dnipropetrovsk State

University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

**PROBLEM ISSUES IN USE OF SERVICE
AND SEARCH DOGS IN OPERATIONAL
UNITS OF NATIONAL POLICE**

***Abstract:** study of the peculiarities of the use of search dogs during operational activities.*

***Keywords:** dogs, search, measures, law enforcement agencies.*

УДК 347.9

Козирь Вероніка Іванівна

курсант 3-го курсу,

ННППФПНП,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Резворович Кристина Русланівна

доктор юридичних наук, доцент,

завідувач кафедри цивільного права та процесу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

ПРОБЛЕМИ ЗАМІНИ СТОРОНИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

***Анотація:** в роботі охарактеризовані основні проблеми, які виникають під час заміни сторони у цивільному процесі. А також мета заміни сторони.*

***Ключові слова:** заміна сторони, цивільна справа, позов, неналежна сторона.*

В умовах сучасної практики заміна сторони у цивільному процесі сприяє швидкому та ефективному розгляду і вирішенню цивільної справи. Проте, цивільне процесуальне законодавство України містить прогалини щодо врегулювання процедури заміни сторони, окрім того суди ухвалюють суперечливі рішення.

Варто зазначити, що в чинному законодавстві передбачені випадки можливість пред'явлення позову до неналежного відповідача. Відповідно до ч.2 ст. 51 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) якщо позов подано не до тієї особи, яка повинна відповідати за позовом, суд до

закінчення підготовчого провадження, а у разі розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження – до початку першого судового засідання за клопотанням позивача замінює первісного відповідача належним відповідачем, не закриваючи провадження у справі [1].

У свою чергу, в юридичній літературі зустрічаються думки, що правову норму, закріплену у ч.2 ст.51 ЦПК України слід тлумачити у тому сенсі, що заміні, поряд з відповідачем, підлягає також і неналежний позивач. Так, С.С. Бичкова відмічає, що заміна неналежного позивача є можливою, оскільки вона прямо не заборонена нормами ЦПК України [2, с. 78].

На думку С.С. Бичкової, щоб встановити юридичний стан «неналежності сторони» у цивільному процесі, слід визначити:

1) матеріально-правовий аспект юридичної природи неналежної сторони, тобто встановити, що вона не є ймовірним суб'єктом тих прав, свобод, законних інтересів чи юридичних обов'язків, які становлять зміст спірних правовідносин і з приводу яких суд повинен ухвалити судові рішення;

2) процесуальний аспект юридичної природи неналежної сторони, тобто провести її заміну у порядку, встановленому у ч.2 ст.51 ЦПК України, або дочекатись ухвалення рішення суду про відмову у задоволенні позову [2, с. 77].

Варто звернути увагу на думку А.В. Видюк, яка аналізуючи ч.2 ст. 51 ЦПК України робить наступні висновки, що «заміна сторони може відбутися тільки за ініціативою іншої, обов'язковою умовою заміни сторони є клопотання іншої, клопотання про заміну тої чи іншої сторони має бути розглянуте як відмова від позову щодо неналежної сторони, суд позбавлений можливості за своєю ініціативою проводити заміну неналежної сторони, заміна сторони може відбутися до закінчення підготовчого провадження, а у разі розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження - до початку першого судового засідання. На більш пізніх стадіях судового процесу позивач не зможе заявити клопотання про заміну неналежного відповідача і суд відмовить у задоволенні позовних вимог» [3, с. 136].

Як зазначає В.М. Кравчук та О.І. Угріновська, заміна сторони означає, що ця сторона не посягала на права, свободи чи інтереси іншої. А.В. Видюк зазначає, що первісну сторону слід залишати у справі, якщо вона про це просить, оскільки вона і після визнання неналежною залишається заінтересованою у справі. Наприклад, її заінтересованість може полягати в тому, щоб унеможливити звернення до неї з тотожним позовом у майбутньому, оскільки після заміни неналежної сторони це не виключається, вона може бути зацікавленою у збереженні свого процесуального статусу для того, щоб мати змогу брати участь у дослідженні доказів або одержувати копії документів, які долучені до справи [3, с. 137; 4, с. 94].

У свою чергу В.О. Кучер пропонує, якщо неналежна сторона не погоджується із заміною, суду доцільно замість заміни сторони залучати належну сторону до справи як другого учасника [5, с. 105-106]. Однак, чинне цивільне законодавство не містить положення, яке б надавало суду можливість з власної ініціативи залучати у справу додаткову сторону. Однак, відповідно до ч.1 ст. 53 ЦПК України суд може за ініціативою неналежної сторони залучити до участі у справі у статусі третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору. Таким чином, не буде порушено вимог ЦПК України, а неналежна сторона матиме можливість брати участь у розгляді справи та буде наділена загальними процесуальними правами сторін.

Отже, можемо підсумувати, що процес заміни сторони у цивільному процесі здійснюється з метою виконання завдання цивільного судочинства щодо ефективного захисту порушених прав шляхом своєчасного та ефективного виконання судового рішення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 07.08.2022 р. 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 28.09.2022 р.)
2. Бичкова С. С. Визначення неналежної сторони у цивільному процесі України. Форум права, 2010. № 4. С. 75-80.
3. Видюк А.В. Актуальні проблеми теорії та практики заміни неналежної сторони у цивільному процесі України. Журнал східноєвропейського права. 2020. № 75. С. 134-139.
4. Кравчук В. М., Угриновська О. І. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. Київ: «Істина», 2006. 944 с.
5. Кучер В.О. Цивільний процес України. Підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 768 с.

Kozyr Veronika Ivanivna

Dnipropetrovsk State

University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Rezvorovych Kristina Ruslanivna,

Dnipropetrovsk State

University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

PROBLEMS OF SUBSTITUTION OF PARTIES IN CIVIL PROCEEDINGS

Abstract: the paper describes the main problems that arise when replacing a party in a civil process. And also the purpose of switching sides.

Keywords: change of party, civil case, lawsuit, improper party.

УДК 343.1

Кондратенко Анна Анатоліївна

курсант III курсу, Навчально-науковий інститут права
та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Корогод Світлана Володимирівна

капітан поліції,
старший викладач кафедри кримінального права та кримінології,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

**КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ
ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ
ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ: ЗГВАЛТУВАННЯ**

***Анотація:** дослідження питання кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканності, а саме згвалтування. Вказаний вид кримінально-протиправних посягань доволі часто вчиняється в нашій державі. Правильний кримінально-правовий аналіз зумовлює пошук оптимальних шляхів боротьби із вказаним явищем.*

***Ключові слова:** згвалтування, статева свобода та недоторканність, потерпілий, психічне та фізичне здоров'я.*

Статева свобода та статева недоторканність відноситься до одних із пріоритетних прав людини. Основним законом є Конституція України, що регламентує вказаний об'єкт посягання. Варто відмітити, що у Кримінальному кодексі України законодавець помістив досліджуваний нами об'єкт посягання в

IV розділ КК України. Важливо додати, що порушення вказаних прав відзначається на психічному стані потерпілої особи, а також несе прямий вплив на здоров'я та нормальну життєдіяльність особи [1, с. 3].

Отже, зважаючи на факт виокремлення в Особливій частині КК України окремого розділу «Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи» означає посилення уваги держави до стану сексуальних відносин в Україні. Злочини, котрі посягають на статева свободу та статева недоторканність становлять велику суспільну небезпеку. Особливими ознаками, котрі характеризують вказане правопорушення є аморальність, цинічність, приниження гідності потерпілої особи та заподіяння глибокої травми, котра може призвести (і у виключні більшості так і є) до непоправної шкоди психічному здоров'ю особи.

Здійснюючи кримінально-правовий аналіз вказаного виду правопорушення, варто відмітити, що об'єктом зґвалтування є статева свобода або статева недоторканність. Так, під статевою свободою слід розуміти право дорослої і психічно нормальної особи самостійно обирати собі партнера для статевого зносин і не допускати у сфері таких зносин будь-якого примусу. Статева недоторканність – це абсолютна заборона вступати у сексуальні контакти з особою, яка не є носієм статевої свободи, всупереч справжньому волевиявленню такої особи або ігноруючи його [2, с. 99-101].

Досліджуючи практичну сторону слід зазначити, що завжди об'єктом зґвалтування є статева свобода чи статева недоторканність особи, характерним при цьому є те, що дані категорії в цьому випадку існують не окремо, а у взаємозв'язку із психічним та фізичним здоров'ям особи. Більшість науковців схиляються до того, що при здійсненні статевого посягання на дорослу особу об'єктом злочину буде статева свобода, а на неповнолітню (в тому числі малолітню) – її нормальний статевий розвиток, тобто статева недоторканність. Додатковим безпосереднім об'єктом зґвалтування виступають честь, гідність особи, її здоров'я та життя, а також нормальний розвиток.

Важливо зазначити, що наявність факту перебування у шлюбі чи поза ним не є характерною ознакою для цього виду кримінально-протиправного діяння. Тобто, потерпілою від цього злочину може бути й особа, яка перебуває з винним в офіційно зареєстрованому або фактичному шлюбі.

Відповідно до ч. 1 ст. 152 КК України, зґвалтування – це вчинення дій сексуального характеру, пов'язаних з вагінальним, анальним або оральним проникненням в тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи.

Дане поняття має ряд очевидних недоліків, так як не містить чіткого визначення і характеристики. Одним з яких є те, що статевая свобода включає в себе поняття статевая недоторканність, саме тому порушення статевої недоторканності означає порушення статевої свободи. Якщо ми звернемо увагу на оновлену конструкцію норми 152 КК України, то стає зрозумілим, що у нормі чітко вказано, що потерпілим від зазначеного злочину може бути особа, котра зазнала вагінального, орального або анального проникнення. Це зумовлює виникнення ряду питань відносно такої конструкції. Як діяти у випадку статевого акту, котрий характеризується не добровільністю вчиненого жінкою відносно чоловіка, котре характеризується відсутністю проникнення в тіло іншої особи?

На думку багатьох науковців вважаємо законодавче формулювання в об'єктивній стороні складу зґвалтування «з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета» є некоректним, оскільки:

- використовувати можна певний предмет (зброя), відділений від цілого, а не частину цілого, або людський орган на кшталт статевого органу чоловіка;
- геніталії людини фактично визнано предметом навколишнього світу;
- здійснювати сексуальне проникнення можна в тіло іншої особи можна за допомогою не лише геніталій, а й іншої частини тіла людини. Відповідно до нової редакції статті зґвалтування є не лише природний гетеросексуальний статевий акт, який може викликати вагітність, а й проникнення в анус або в рот

іншої особи (тобто в отвори тіла людини, біологічно для цього не призначені) за допомогою статевих органів чоловіка чи іншої частини тіла людини, так і будь-якого предмета [3, с. 207].

З об'єктивної сторони зґвалтування полягає у статевих зносинах, які поєднуються із: 1) застосуванням фізичного насильства; 2) погрозою його застосування (воля потерпілої особи придушується) або 3) використанням безпорадного стану потерпілої особи (її воля ігнорується).

Аналізуючи суб'єктивну сторону досліджуваного кримінально-караного діяння, відзначимо, що зґвалтування як таке має за мету жорстоке, цинічне задоволення статевих потреб особи, що вчиняє кримінальне правопорушення. І саме такі дії особи, що вчиняє кримінальне правопорушення – фізичний чи психологічний вплив, сексуальне насильство – впливають на свідомість потерпілої особи не менше ніж скоєний злочин.

Таким чином, злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності є вкрай важливим питанням на сьогоднішній день та в цілому. Вказаний вид кримінально-протиправних посягань доволі часто вчиняється в нашій державі. Правильний кримінально-правовий аналіз зумовлює пошук оптимальних шляхів боротьби із вказаним явищем. Саме тому дана тема є надзвичайно актуальною та вимагає подальших наукових розробок.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 19.08.2022. Інтернет-ресурс URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Мартинишин Г. Я. Розуміння статевої недоторканності як об'єкта кримінально-правової охорони. Порівняльно-аналітичне право: електронне фахове видання. 2015. № 6. С. 98-112.

3. Хоменко М. Злочин проти статевої свободи і статевої недоторканності особи: особливості законодавчого регулювання сьогодення. Підприємництво, господарство і право. Вип. 11. 2018. С. 205-210.

Kondratenko Anna Anatolyivna

3rd year cadet, Educational and Scientific Institute of Law
and training specialists for units of the National Police,
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Korogod Svitlana Volodymyrivna

police captain
senior lecturer of the Department of Criminal Law and Criminology,
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
(Dnipro, Ukraine)

**CRIMINAL LEGAL ANALYSIS OF OFFENSE AGAINST
SEXUAL FREEDOM & GENDER INVINCIBILITY: RAPE**

***Abstract:** research on the issue of criminal offenses against sexual freedom and sexual integrity, namely rape. This type of criminal offenses is committed quite often in our country. Correct criminal law analysis determines the search for optimal ways of combating this phenomenon.*

***Keywords:** rape, sexual freedom, sexual integrity, victim, mental health, physical health.*

УДК 343.13

Первак Олександр Сергійович

курсант 3-го курсу

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Шендрик Юлія Володимирівна

викладач кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

(Дніпро, Україна)

СУЧАСНИЙ СТАН ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

***Анотація:** у роботі проведено характеристику сучасного стану щодо захисту прав людини в кримінальному провадженні, проаналізовано основні засади, яких повинен дотримуватися слідчий при розслідуванні кримінального правопорушення.*

***Ключові слова:** кримінальне провадження, права, захист прав, права підозрюваного.*

На сучасному етапі розвитку України, вкрай актуальним і значущим являється проблематика щодо врегулювання деяких аспектів кримінального процесуального законодавства, зокрема це стосується вирішення проблем, які пов'язані з охороною прав, законних інтересів та свобод учасників у кримінальному провадженні.

Варто зауважити, що демократичне суспільство та правова держава повинні базуватися на декількох головних засадах, до яких можна віднести верховенство права та гарантування й забезпечення прав і свобод людини. Однак, навіть факт проголошення людини найвищою цінністю та закріплення

цього в статті 3 Конституції України не має жодного практичного значення без реальних гарантій щодо здійснення та захисту цих прав [1].

У наш час особливо вираженою дана проблематика є в кримінально-процесуальних відносинах, в яких постійно виникають та здійснюються систематичні порушення й обмеження найважливіших прав і свобод людини як учасника кримінального провадження. Тобто, сюди ми можемо віднести обмеження та нехтування правами підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, а іноді й свідків, які нерідко піддаються певному психологічному впливу.

Як правильно зазначає Паршак С.А., механізм забезпечення прав включає такі форми: 1) створення умов для належної реалізації особою своїх прав; 2) охорону прав; 3) захист прав [3, с.158].

Розвиваючи думку, науковець зазначає, що перша форма є безпосередньо найголовнішою умовою у процесі забезпечення прав учасників кримінального провадження. До основних напрямів, що створюють відповідні умови реалізації прав учасника, ми можемо віднести наступні дії посадових осіб, які здійснюють кримінальне провадження: повне роз'яснення учасникові кримінального провадження його прав та обов'язків, а також допомога в повному їх осмисленню; повне дотримання прав особи зі сторони всіх учасників кримінального провадження; заборона вчиненню від посягання на права особи, які надані їй Конституцією; всебічна допомога щодо реалізації прав учасника кримінального провадження з боку слідчого, прокурора та захисника.

Щодо другої форми, то дане положення визначено статтею 2 КПК України, де йдеться про те, що одним з основних завдань кримінального провадження є охорона прав, свобод та законних інтересів його учасників [2].

Взагалі, під охороною прав і свобод людини слід розуміти певну діяльність, яка є спрямованою на превентивний характер стосовно повного недопущення порушень прав та свобод всіх учасників кримінального провадження. До основних видів даної діяльності можна віднести: надання

правової допомоги захисником; судовий контроль; повне процесуальне керівництво прокурора.

Також погоджуємося з думкою Першака С.А. про те, що третя форма механізму реалізації прав учасника кримінального провадження являє собою захист його прав. Не слід плутати визначення «охорона» та «захист» прав. Хоча вони й схожі за своїм змістом, але на практиці вони відрізняються різними цілями, які повинні бути досягнутими та способами їх використання. Захист прав безпосередньо здійснюється на етапах порушення цих прав, загрозах їх порушення та при перешкоді їх реалізації. Тому можна визначити, що захист прав є процесом реагування на конкретно визначені загрози чи обмеження прав учасника кримінального провадження. Важливим є уточнення характеру даних загроз, а саме були вони реальними чи потенційними. Тому що, коли загроза являється потенційною, то допускається можливість превентивного захисту, а якщо ж вона була реальною, то діяльність щодо захисту прав може початися лише після безпосереднього факту правопорушення [3, с.160].

Що стосується шляхів подолання проблем у сфері захисту прав людини у кримінальному провадженні, слід зазначити про доцільність проведення занять із співробітниками правоохоронних органів (наприклад під час підвищення кваліфікації), з метою роз'яснення положень нормативних актів щодо забезпечення прав особи у кримінальному провадженні, через призму їх реалізації у практичній діяльності. Зокрема необхідно акцентувати увагу на роз'ясненні загальних засад кримінального провадження (глава 2 КПК), з урахуванням наслідків, до яких може призвести їх порушення. Наприклад, недопустимість доказів, отриманих внаслідок істотного порушення прав і свобод людини (ст. 87 КПК) [2].

Таким чином, на нашу думку, ефективність захисту прав людини у кримінальному провадженні безпосередньо залежить від рівня усвідомлення цих прав та наслідків їх порушення особами, що здійснюють досудове розслідування та судове провадження.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. с. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України// Відомості Верховної Ради України: кодекс від 13.04.2012, редакція від 10.09.2022 року: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення 20.09.2022 р.)
3. Паршак С. А. Механізм забезпечення прав учасників кримінального провадження у контексті правозахисної функції держави. *Європейські перспективи*. № 7, 2014. С. 157-162

Pervak Oleksandr Serhiyevich

cadet of the 3rd year

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Shendryk Yulia Volodymyrivna

teacher of the Department of Criminal Procedure and Strategic Investigations

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

CURRENT STATE OF HUMAN RIGHTS PROTECTION IN CRIMINAL PROCEEDINGS

***Abstract:** the paper describes the current state of human rights protection in criminal proceedings, analyzes the basic principles that the investigator must follow when investigating a criminal offense.*

***Keywords:** criminal proceedings, rights, protection of rights, rights of suspect.*

УДК 343.1

Шевченко Марина Сергіївна

курсант Навчально-науковий інститут права
та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

Науковий керівник:

Олексенко Володимир Григорович

викладач кафедри
оперативно-розшукової діяльності та спеціальної техніки,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
(Дніпро, Україна)

**ОПЕРАТИВНЕ ДАКТИЛОСКОПЮВАННЯ
ЯК ВИД ОПЕРАТИВНОЇ ТЕХНІКИ
В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

***Анотація:** в роботі викладено результати експертних досліджень щодо заданої теми. Висвітлено проблему регламентаційної бази дактилоскопіювання живих осіб в Україні. Неузгодженість положень відомчих і законодавчих актів.*

***Ключові слова:** дактилоскопіювання, експертні дослідження, безкольорове доктилоскопіювання.*

У процесі встановлення обставин при яких було вчинене кримінальне правопорушення велике значення мають результати експертних досліджень, а також результати перевірки за різними обставинами. Так, результати експертних досліджень кожна із сторін намагається застосувати відповідно до своїх інтересів у справі. Варто відмітити, що при встановленні результатів експертного

дослідження, вагоме значення також має процесуальний порядок дотримання всіх норм, адже при неправильному дотриманні або ж з певними порушеннями процесуальних норм, експертиза може вважатися незаконною, і такі результати у суді братися до уваги не будуть.

Чітка та зрозуміла регламентація кожної процесуальної дії дає змогу учасникам кримінального провадження правильно розуміти закон і належно його застосовувати. І навпаки, розмитість, неконкретність положень норми закону створює передумови трактування її на власний розсуд, з урахуванням власних інтересів. Непорозуміння саме такого характеру виникають під час дактилоскопіювання живих осіб.

У науковій літературі доволі повно розкрито питання щодо сталих і сучасних способів виявлення та вилучення слідів пальців рук (долоней), а також техніка дактилоскопіювання як живих осіб, так і трупів. Так, Е. А. Разумов наголошує на традиційній процедурі отримання зразків відбитків пальців рук за допомогою скла, гумового валика та друкарської фарби, який використовують у практичних підрозділах і донині. Інші науковці вважають цю методику застарілою з різних причин, серед яких, зокрема, й необхідність використання сучасних досягнень науки задля захисту гідності особи під час дактилоскопіювання. Йдеться насамперед про технології так званого безкольорового дактилоскопіювання або сканування, які застосовують у більшості зарубіжних країн для отримання відбитків високої якості без використання фарби. Ці відбитки, відібрані в підозрюваних чи обвинувачених осіб, без додаткової обробки вводять до масиву автоматизованих баз даних і звіряють зі слідами, вилученими з місць вчинених правопорушень.

Проте впровадження новітніх технологій потребує відповідного матеріально-технічного забезпечення. У разі ситуативної неможливості придбання потрібних сучасних пристроїв більше уваги слід приділяти підвищенню якості застосування сталих технологій і методів. Не менш важливою проблемою, вирішення якої не потребує великих витрат, є

вдосконалення нормативно-правового регулювання питань, пов'язаних з дактилоскопіюванням осіб, з метою дотримання прав і свобод громадян, гарантованих Конституцією України та іншими нормативно-правовими актами [1, с. 26]. Як наголошує О. В. Мельник, вищим критерієм діяльності всіх юридичних інститутів держави є надійний захист прав людини. Це стосується і процесу дактилоскопіювання. Автор наголошує на необхідності дотримання принципу безпечного збору та зберігання даних про приватне життя людей, їх здоров'я, релігійні та політичні уподобання, коло спілкування тощо.

Формування інформаційних ресурсів згідно зі ст. 26 Закону України «Про Національну поліцію» покладено на поліцію: «Поліція наповнює та підтримує в актуальному стані бази (банки) даних, що входять до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України стосовно... осіб, затриманих за підозрою у вчиненні правопорушень (адміністративне затримання, затримання згідно з дорученнями органів правопорядку, затримання осіб органами досудового розслідування, адміністративний арешт, домашній арешт)...» [2, с. 112]. Під час наповнення баз (банків) даних поліція забезпечує збирання, накопичення мультимедійної інформації (фото, відео-, звукозапис) та біометричних даних (дактилокарти, зразки ДНК). Проте, як свідчить аналіз, чинні норми відомчих нормативних актів МВС України стосовно дактилоскопічної реєстрації, які визначають її сутність, принципи, завдання, регламентують діяльність суб'єктів дактилоскопічної реєстрації та окреслюють об'єкти реєстрації, не скореговані як з відповідними законодавчими актами, так і одна з одною.

Відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підбивну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також

отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави [3, с. 1-3].

Згідно з наказом від 11.09.2001 № 785 «Про затвердження Інструкції про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України» працівники ОВС проводять дактилоскопіювання осіб, які:

- затримані за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення;
- взяті під варту;
- звинувачуються у вчиненні кримінального правопорушення;
- піддані адміністративному арешту [4, с. 2].

Водночас Інструкцією про порядок формування, ведення та використання оперативно-довідкового і дактилоскопічного обліків в органах внутрішніх справ і органах (установах) кримінально-виправної системи України, встановлено такий перелік об'єктів оперативно-довідкового і дактилоскопічного обліку: особи, які на території України обвинувачуються у вчиненні злочинів або засуджені, розшукуються, затримані за підозрою в занятті бродяжництвом, а також громадяни України, що вчинили злочини за її межами і відомості про яких надійшли офіційними каналами згідно з міжнародними договорами у сфері обміну інформацією, які набрали чинності в установленому порядку [5, с. 153].

Немає в Україні і законодавчо закріплених норм щодо правової основи дактилоскопічної реєстрації, умов і підстав дактилоскопіювання, переліку осіб, які підлягають обов'язковому та добровільному дактилоскопіюванню із забезпеченням їх прав і свобод, меж застосування дактилоскопічної інформації, прав доступу до неї, умов зберігання та редагування дактилокарт тощо.

Отже, діюча нормативно-правова база не регламентує повною мірою і однозначно всі питання дактилоскопіювання живих осіб в Україні. Має місце й неузгодженість положень відомчих і законодавчих актів. Вихід із ситуації вбачається у прийнятті окремого закону про дактилоскопіювання живих осіб і трупів, який би чітко окреслив усі аспекти процесу дактилоскопіювання в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 року № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.
3. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 року № 2135-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. Ст. 303.
4. Про затвердження Інструкції про порядок функціонування дактилоскопічного обліку експертної служби МВС України від 11.09.2001. Відомості Верховної Ради України. № 785. Ст. 4.
5. Кожарь І. Ю. Оперативне дактилоскопіювання трупів з неушкодженими шкірними покривами. Молодий вчений. Вип. 5. С. 152-156.

Shevchenko Maryna Serhiivna

cadet of

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs (Dnipro, Ukraine)

Scientific advisor:

Oleksenko Volodymyr Hryhorovych

teacher of the department of operative investigative activity and special equipment,

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs (Dnipro, Ukraine)

OPERATIONAL TYPEWRITING AS TYPE OF OPERATING TECHNIQUE IN OPERATIONAL & SEARCH ACTIVITIES

***Abstract:** the paper presents the results of expert research on the given topic. The problem of the regulatory framework for fingerprinting of living persons in Ukraine is highlighted. Inconsistency of provisions of departmental and legislative acts.*

***Keywords:** dactyloscopy, expert research, colorless dactyloscopy.*